

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No. 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

FEBRUARI 1958

7e Jaargang, Nr. 2

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elzenlaan 147

R I S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E.

I. HUMANISTISCH VERBOND.

a. Ledenwerfactie	Blz. 19
b. Nederlands Gesprekscentrum	" 19
c. Radiocommissie	" 19
d. Kaderorgaan	" 19
e. Herdruk brochure	" 19
f. Landdag in de Noord-Oost Polder	" 19
g. Bijeenkomst in Gent	" 20
h. Zomerplannen	" 20
i. Stichting Amsterdams Humanistisch Huis	" 20
j. Het werk onder de gedetineerden	" 20/21

II. HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Benoeming Advies-commissies	" 21/22
-----------------------------	---------

III. HUMANITAS, VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

a. Benoemingen	" 22
b. Nieuwe afdelingen	" 22

IV. HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Week-end over handenarbeid	" 23
----------------------------	------

V. HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING.

a. Nieuwe afdeling	" 23
b. Internationaal contact	" 23

VI. STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

a. Voorjaarsconferentie	" 23
b. Hoe werkt een S.V.H.G.-afdeling?	" 24

VII. HUMANISTISCH THUISFRONT.

Voor dit nummer geen nieuws	" 24
-----------------------------	------

VIII. HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Voor dit nummer geen nieuws	" 25
-----------------------------	------

IX. RADIONIEUWS

" 25

X. INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 25/26

XI. INTERNATIONAAL NIEUWS.

a. België	
1. Jeugdbeweging	Blz. 26
2. Radio en televisie	" 26/27
b. Engeland	
Radiobeleid	" 28
c. Japan	
Een Humanistisch blad in Japan	" 28

XII. VAN ALLE KANTEN.

Raadsverslagen enz.

a. Rotterdamse Courant over kerkebouw	" 29
b. Drachtense Raad over Godsdienstonderwijs	" 29/30

Niet-humanisten over het Humanisme

a. Ds. Kalf voor de Christen Vrouwenbond	" 30/31
b. Prof. Tellegen voor "Geloof en Wetenschap"	" 31/32
c. Dr. A.v.d. Wey over "Natuur-genade (De Tijd)"	" 32/33

Een forumgesprek van het Ned. Gesprek Centrum	" 33/34
---	---------

De Vrijdenker over Humanistische artikelen

a. over "Mens en Wereld"	" 34
b. over "De Libertijn"	" 34/35

=====

HUMANISTISCH VERBOND.

HUMANISTISCH NIEUWS.

Ledenwerfactie.

De campagne die in alle gemeenschappen van het Verbond gevoerd wordt om het ledental op te voeren, begint vrucht te dragen. In januari konden ruim 130 nieuwe leden worden ingeschreven. Gezien het feit dat men in sommige gemeenschappen zich nog in het stadium van voorbereiding bevindt mag verwacht worden, dat op het congres in april een behoorlijke winst uit de bus komt.

Nederlands Gesprekcentrum.

Op de 23e conferentie van het N.G.C., welke op 7 en 8 februari op de Pietersberg in Oosterbeek plaats vond, was de algemeen voorzitter Dr. J. P. van Praag één der drie inleiders over het onderwerp "Godsbeeld en modern levensbesef". De anderen waren Prof. Dr. J. H. Bavinck en Prof. Dr. J. Linschoten.

Radio-commissie.

Als secretaris van deze commissie is benoemd Mr. M. G. Rood te Amsterdam.

Kaderorgaan.

De tot nu toe bestaande drie kaderorganen "De Gemeenschap", "De Puntjes op de I van het Praktisch Humanisme" en "De Stemvork" zijn thans in één blad samengevat, dat onder de naam "Kader" verschijnt. Hierdoor wordt een grotere werkingssfeer bereikt, omdat alle functionarissen thans kennis kunnen nemen van de drie periodieken.

Herdruk.

De in 1955 verschenen brochure "Een verrassende Ontmoeting" moest herdrukt worden. In het kader van de ledenwerfactie bleek voor dit gemakkelijk aansprekende geschriftje grote belangstelling te bestaan. Vooral bij het huisbezoek verleent het uitstekende diensten.

Landdag in de Noord-Oost Polder.

Het gewest Overijssel is bezig met het voorbereiden van een landdag op 15 mei (Hemelvaartsdag) in Emmeloord in de N.O. Polder. Reeds vijf andere gewesten hebben hun medewerking toegezegd en vele autobussen zullen die dag door de polder rijden. In Emmeloord wordt een cabaretprogramma opgevoerd, terwijl een lid van het hoofdbestuur het woord zal voeren.

Bijeenkomst in Gent (België).

Humanisten uit de zuidelijke provincies zullen op 11 mei de gast zijn van de Belgen in Gent.

Zomerplannen.

De Buitenwerkcommissie heeft, evenals vorige jaren, een aantal kampen ontworpen op "De Ark" in Nunspeet. Ook een tentenkamp in Zeeuws-Vlaanderen en een twee-weeks verblijf in een Natuurvriendenhuis in de Maasvallei in België staan op het programma. Belangstellenden kunnen bij het Centraal Bureau in Utrecht verdere inlichtingen krijgen.

Amsterdams Humanistisch Huis.

De federatieve Gemeenschap Amsterdam van het Humanistisch Verbond heeft de Stichting Amsterdams Humanistisch Huis in het leven geroepen. Het doel der Stichting is te komen tot een eigen Amsterdams Humanistisch Huis. Gironummer 60.27.00.

Het werk onder de gedetineerden.

De Stemvork, het orgaan voor de sprekers van het Humanistisch Verbond (dat thans is opgegaan in het blad "Kader") bevatte in zijn december-nummer een overzicht van de stand van zaken op het gebied van het werk onder de gedetineerden, dat wij hieronder voor U overnemen:

Gevangeniswezen.

" Vrijwel iedereen herinnert zich nog wel de debatten van "enige jaren geleden in het parlement met de toenmalige minister van Justitie, Mulderije over de toelating van humanisten "als geestelijke verzorgers in de gevangenissen. 1)

" Uiteindelijk kwam een nieuwe gevangenismaatregel tot stand, "waarbij enige mogelijkheid werd geopend voor buitenkerkelijke "geestelijke verzorging, echter met beperkende bepalingen, die "zeer remmend werkten.

" De thans geldende interpretatie van artikel 67 van de Gevangenismaatregel laat slechts buitenkerkelijke geestelijke verzorging toe van gedetineerden, die bij binnenkomst in het gesticht "hebben opgegeven niet te behoren tot enig kerkgenootschap. "Bovendien moeten zij na een zgn. contactperiode, waarin deze gedetineerden bezoek krijgen van de gestichtspredikant en de gestichtsaalmoezenier, tegenover de directeur de godsdienstige

"1) Op elk nieuw terrein van geestelijke verzorging heeft het "Humanistisch Verbond een soms hardnekkige strijd moeten voeren: "onze aanwezigheid in de arbeiderskampen gaf in 1953 en 1954 bij "de debatten over de begroting van Sociale Zaken in de Tweede "Kamer allerlei beroering; ons werk in de ziekenhuizen stuit in "vrijwel elke plaats op tegenstand en van geestelijke verzorgers "binnen leger, marine en luchtmacht is nog geen sprake. Tot voor "kort waren de financiële mogelijkheden voor de humanistische be- "zinningsbijeenkomsten voor militairen ook véél geringer dan voor "de retraits van godsdienstige richting; juist dit jaar is daar- "in verbetering gekomen.

"geestelijke verzorging nadrukkelijk afwijzen en tenslotte vragen om buitenkerkelijke geestelijke verzorging, willen zij met een geestelijk raadsman in contact worden gebracht. Er moet derhalve heel wat gebeuren en er is ook heel wat tijd mee gemoeid, wil een gedetineerde buitenkerkelijke geestelijke verzorging kunnen ontvangen.

" In de loop van 1956 heeft de Minister van Justitie, op advies van de commissie voor de geestelijke verzorging van buitenkerkelijke gedetineerden de werkmogelijkheid van de geestelijke raadslieden enigszins vergroot. Wanneer de desbetreffende gedetineerden, nadat de godsdienstige geestelijke verzorging is afgewezen, niet vragen om buitenkerkelijke geestelijke verzorging, moet de directeur deze gedetineerden wijzen op de mogelijkheid van enkele tot niets verplichtende informatieve gesprekken met de geestelijk raadsman. Van deze nieuwe mogelijkheid werd in enkele gestichten door meerdere gedetineerden gebruik gemaakt. Opmerkelijk daarbij is, dat al deze informatieve gesprekken uitliepen op blijvende contacten.

" Minstens even belangrijk als de zo even genoemde uitbreiding van de mogelijkheden voor de geestelijke raadslieden is het feit, dat de adviescommissie steeds positiever komt te staan tegenover de humanistische geestelijke verzorging. Zo duidelijk blijkt deze ontwikkeling, dat de toekomst met vertrouwen wordt tegemoetgezien. Het streven blijft erop gericht, dat het Humanistisch Verbond ten aanzien van de niet tot enig kerkgenootschap behorende gedetineerden een volkomen gelijkberechtigde positie krijgt met de kerken.

" Einde 1956 werkten een veertigtal geestelijke raadslieden in gevangenissen en huizen van bewaring; in totaal werden in dat jaar ongeveer 400 contacten gelegd. Over 1957 werden ruim 550 contacten gelegd.

" Dit werk groeit regelmatig, in sommige gestichten zelfs snel. Dan doet zich al heel spoedig de vraag voor hoe een vrijwillige geestelijke raadsman aan de behoefte in zo'n inrichting kan voldoen.

" Er zijn raadslieden die op een gegeven moment 20 of meer gedetineerden hebben te verzorgen - als men denkt aan de eis met iedere gedetineerde tenminste eenmaal per week contact te hebben kan men zonder veel moeite berekenen hoeveel avonden zo'n raadsman in zijn inrichting moet doorbrengen!

" Deze taak is bovendien zwaar en eist veel van de raadsman; bij zwaar belaste vrijwillige krachten is het vraagstuk van de opleiding en scholing bijzonder groot. Indien ergens, dan is op dit terrein de aanstelling van enkele beroepskrachten, dus bezoldigde, voor dit doel opgeleide krachten, urgent. Tot nog toe werkt het Verbond hier alléén met vrijwilligers."

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Installatie Raden van Advies.

De Stichting Socrates, die zich tot taak stelt de bevordering van wetenschap en cultuur met betrekking tot het humanisme, is sinds enige jaren werkzaam o.a. door het uitgeven van een driemaandelijks tijdschrift

"Rekenschap" en het organiseren van conferenties en een zomerschool.

Om deze werkzaamheden uit te breiden en te verdiepen zijn Raden van Advies ingesteld, een wetenschappelijke en een culturele, die zaterdag- 15 februari geïnstalleerd zijn door Dr. J. P. van Praag, voorzitter van het Humanistisch Verbond. De installatie vond plaats in het Erasmushuis, Oude Gracht 152 te Utrecht. In zijn toespraak zei Dr. van Praag dat het uiteraard niet de bedoeling kan zijn wetenschap en kunst te persen in het keurslijf van een vooropgestelde overtuiging, maar dat het intellect in en om de humanistische beweging kan functioneren als voedingsbron voor het humanisme, dat zo blijft wortelen in het geestelijk leven van de eigen tijd. De Raden van Advies zijn een middel om dit doel te verwerkelijken, door het stellen van problemen, het geven van suggesties en het aanwijzen van bronnen en deskundigen.

Dr. van Praag wilde alle betrokkenen doordringen van het besef dat het geestelijk leven in de buitenkerkelijke wereld aller gezamenlijke inspanning vereist om het te behoeden voor dorheid en scholastiek.

Prof. Dr. G. Stuiveling, voorzitter van de wetenschappelijke raad van advies, merkte twee relaties op, namelijk de invloed van de wetenschap op mens- en wereldbeeld, en omgekeerd, de humanistische geesteshouding als uitgangspunt voor wetenschapsbeoefening. Mens- en wereldbeeld zijn jaren ten achter bij wat in de wetenschappelijke wereld reeds lang aanvaard is; dit maakt alleen een dynamische, open levensbeschouwing mogelijk.

Prof. Dr. Libbe van der Wal, voorzitter van de culturele raad van advies, zag de meeste vragen terecht gesteld aan de wetenschappelijke sectie; de kunstenaar geeft zijn antwoord op de uitdaging van het humanisme in de eerste plaats door zijn werk.

De Raden van Advies van de Humanistische Stichting Socrates waren hiermee geïnstalleerd. De besprekingen duurden verder de gehele middag.

-0-

HUMANITAS

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Benoemingen.

Als secretaresse van de Commissie Gerepatriceerdzorg bij de landelijke vereniging is aangesteld Mejuffrouw Ch. A. Loen.

Als Maatschappelijk Werkster in dienst van de landelijke vereniging is aangesteld Mevrouw W. Tjepkema, die deze functie reeds eerder heeft vervuld doch enige tijd niet in dienst is geweest.

Bij het Gewest Drente is aangesteld als Maatschappelijk Werk Adviseur de Heer W.J. Wolters.

Bij de afdeling Amsterdam is aangesteld een 2de maatschappelijk werkster, Mevrouw J. Vlasman-Avontuur, die komt van de sectie Gerepatriceerdzorg van Amsterdam. In deze laatste functie is nu aangesteld Mejuffrouw M.C. Hattink.

Nieuwe afdelingen.

Per 1 januari 1958 zijn opgericht de afdelingen Beverwijk en Loosdrecht en heropgericht de afdeling Franeker.

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Weekend over handenarbeid.

Op 1 en 2 maart werd in de Jeugdherberg "Zonnehoeve" te Blaricum een landelijk weekend gehouden over handenarbeid. Het onderwerp was: "Stofversieren".

-0-

HUMANISTISCHE JEUGD BEWEGING.

De H.J.B. deelt ons het volgende mede:

Nieuwe afdeling.

Na een intensieve voorbereiding is op 2 februari j.l. de afdeling Utrecht van de H.J.B. opgericht. Ruim 25 mensen waren op de oprichtingsavond aanwezig, onder wie enkele leden van de afdeling Hilversum. Na een inleidend praatje over de H.J.B., werd er in kleine groepjes gediscussieerd en aan het slot van de avond meldden zich 12 mensen als lid aan. Een voorlopig bestuur werd geformeerd en zo is de afdeling Utrecht in zee gegaan.

De H.J.B. telt nu 14 afdelingen. Het contact tussen de afdelingen onderling is de laatste tijd aanmerkelijk sterker geworden: zo houden de afdelingen Groningen, Assen en Leeuwarden b.v. geregeld samen weekends.

Onze, qua bestaansjaren, oudste afdeling, Amsterdam, bereidt zich voor op haar eerste lustrum, dat in maart van dit jaar gevierd zal worden.

Internationaal contact.

Het contact met de F.J.D. (Freireligiöser Jugendbund Deutschlands) begint vastere vormen aan te nemen. Waarschijnlijk zullen enkele H.J.B.-ers het zomerkamp van de F.J.D. bezoeken en evenzo hopen wij enige F.J.D.-ers in één van onze zomerkampen te ontvangen.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

De S.V.H.G. deelt mede:

Voorjaarsconferentie.

Onze landelijke voorjaarsconferentie zal dit jaar een grootser karakter hebben dan de andere jaren, omdat tijdens deze conferentie tevens het feit gevierd zal worden, dat de landelijke vereniging 10 jaar bestaat. Weliswaar was de verjaardag al in november, maar de omstandigheden dwongen tot een klein uitstel van de viering.

Dit zal nu gebeuren op 29 en 30 maart in Noordwijk. Voor de zaterdagmiddag staat een lezing van Prof. de Froe op het programma; de avond wordt doorgebracht in Lido, waar ieder zich op zijn wijze zal kunnen vermaken.

Voor de zondag staat het programma nog niet vast.

Voor de Leidenaren zijn daarmee de feestelijkheden nog niet afgelopen, want ook zij gaan hun lustrum vieren in april, eveneens in Noordwijk. Er zijn nog geen concrete plannen.

Hoe werkt een S.V.H.G.-afdeling?

Het interesseert U wellicht te weten hoe een S.V.H.G.-afdeling nu eigenlijk precies werkt.

We hebben de oudste afdeling: Socrates te Delft, gevraagd eens een overzicht van haar werkzaamheden te geven, hetwelk wij hieronder laten volgen:

- " De Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag
- "Socrates" is de oudste afdeling van de landelijke S.V.H.G.,
- "in feite is ze zelfs ouder dan de landelijke vereniging.
- "Ze is opgericht in november 1947, dus een half jaar eerder dan de landelijke S.V.H.G.
- " Socrates organiseert voor haar leden wekelijks des dinsdags een koffietafel, waar dikwijls een inleiding gehouden wordt door een persoon uit de kringen van het H.V., of door een lid of oud-lid der vereniging. Tevens organiseert zij disputen. In de cursus 57-58 waren dit de volgende:
- " dispuut kosmologie o.l.v. Prof. Dr. C.H. van Os.
- " dispuut moderne mens en religie o.l.v. Dr. V.W.D. Schenk.
- " dispuut humanisme o.l.v. Prof. Dr. Libbe van der Wal.
- " dispuut humanisme (Het H.V. en de S.V.H.G.) o.l.v. de Heer K. Singer.
- " dispuut vermeende waarheden o.l.v. Dr. H.J. Hueck.
- " dispuut filosofie (landelijk dispuut) o.a. o.l.v. H. Seip.

" Tevens organiseerde zij tezamen met de afdeling Delft van de V.C.S.B. een contact-dispuut, dat dit jaar onder leiding staat van Prof. Dr. C.H. van Os. Op dit dispuut wordt dit jaar besproken A. Roland-Holst.

" Voorts organiseert Socrates zo mogelijk ieder voor- en najaar een afdelingsconferentie, vaak in samenwerking met een andere afdeling van de S.V.H.G.

" Ieder jaar wordt in oktober een z.g.n. eerstejaarslezing georganiseerd waar meestal een spreker uit de kringen van het H.V. het humanisme belicht, en een ouder lid het verenigingsleven uit de doeken doet.

" Op 6 januari 1958 bedroeg het aantal leden 81, zodat Socrates de grootste afdeling is. De afdeling Amsterdam heeft n.l. 80 leden !

" De landelijke vereniging organiseert naast de voor- en najaarsconferenties (tevens congres) m.b.v. de Zokaco en de Schokaco resp. een zomer- en een scholieren (middelbare scholieren)-kamp.

" Socrates is vertegenwoordigd in de Delftse Studenten Raad door haar president.

" De landelijke S.V.H.G. is vertegenwoordigd in de Nederlandse Studenten Raad."

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Het Humanistisch Thuisfront had voor dit nummer geen nieuws.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

In verband met de a.s. verkiezingen valt over de H.W.G. geen nieuws te melden. De leden werken thans vrijwel uitsluitend in het kader van de Partij aan de voorbereiding van de verkiezingen.

-0-

RADIOLEZINGEN.

3 februari	:	Dr. L. van Gelder	(AVRO) over: "De humanistische idee van de opvoeding".
2 maart	:	Dr. J.P. van Praag	(VARA) over: "Mr. Iseki".
3 maart	:	Dr. L. van Gelder	(AVRO) over: "De opvoeding en het gezin".
9 maart	:	H.G. Cannegieter	(VARA) over: "Ik ben nu eenmaal zo".
16 maart	:	W.C. Koppenberg	(VARA) over: "Levensvreugde".
23 maart	:	Prof. Dr. L.G. van der Wal	(VARA) over: "Eenvoudige recepten".

-0-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

DIOGENES

Nr. 5 oct. 1957

" 5 " "

Fr. van Passel

Tien jaar avant-garde humanisme.
(1910-1920)

Jan L. Broeckse

Bestaat er een specifiek humanistische of anti-humanistische kunst?

R. van Cauwelaer

Objectiviteit en subjectiviteit.

THE ETHICAL OUTLOOK

Jan./Febr. 1958

Milton A. Chase

Time - Table for peace.

THE HUMANIST (ENGLAND)

Febr. 1958

" 1958

John Pollock

Why I am a humanist.

Humphrey Skelton

Man without God.

NEWS AND NOTES

Jan. 1958

Febr. 1958

T. Geoffrey Robson

Is Morality necessary?

J.B. Coates

The Dilemma of Humanism.

NEWS AND NOTES

Febr. 1958

THE MONTHLY RECORD

Febr. 1958

" 1958

DIE FREIGEISTIGE AKTION

Jan. 1958

L'ACTION LAÏQUE

Déc. 1957

Jan. 1958

J. Henry Lloyd

Humanism and economic Equality.

Dr. John Lewis

Self-sacrifice in a godless World.

T. H. Pear

Many kinds of Thinking.

Fr. Ernst Haenssler.

Immanuel Kant.

Julien Husson

Comenius, Apôtre de la tolérance
et de la paix.

Ed. Fauque

Notre humanisme fait école.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

B e l g i ë.

Jeugdbeweging.

De Belgische humanisten hebben evenals de Nederlandse, een Humanistische Jeugdbeweging met afdelingen in Antwerpen, Gent, Blankenberge, Brugge, Oostende en Ronse.

Het secretariaat berust bij Mejuffrouw J. Walry, Keizer Jozef II straat, Antwerpen.

De Belgische H.J.B. heeft een eigen blad: Pro en Contra, dat verschijnt met een oplage van 2500 exemplaren.

Redactie-adres: F. Roels, Guido Gezellestraat 12, Gent.

Radio en televisie.

In ons vorig nummer deelden wij al mede, dat de Belgische humanisten een blaadje hebben, waarin alles te vinden is over de humanistische uitzendingen voor radio en televisie. Het blad heet: "Het Vrije Woord" en verschijnt tweemaal per maand. Redactie-adres: Alf Coolstraat 30, Antwerpen.

Wij hebben voor ons het nummer van 1 januari 1958. Daarin wordt "De Gazet van Antwerpen" van 23 november 1957 geciteerd. Wij nemen hier over hetgeen "Het Vrije Woord" citeerde met het onderschrift van de Redactie van "Het Vrije Woord" :

" HUMANISTISCHE UITZENDINGEN

" zijn VOORTREFFELIJK...maar GEVAARLIJK !

"Uit "De Gazet van Antwerpen" dd. 23 november 1957:

" De zgn. gastprogramma's zijn uiteraard meestal onpopulair.
"Thans heeft de sterk links overheersende beheerraad van het
"N.I.R. de kijkers gezegend met 18 "humanistische uitzendingen"
"per jaar.

" Woensdag ging het eerste programma van "Lekenmoraal en
"-filosofie" op antenne en wij moeten erkennen dat het script -
"van zuiver TV-standpunt uit - voortreffelijk was samengesteld.
"Nadat uit een levendig gesprek tussen de presentator, de natio-
"nale voorzitter van het Humanistisch Verbond en de secretaris
"van de werkgemeenschap het opzet van de nieuwe reeks was geble-
"ken (bovendien visueel goed geïllustreerd), werd op film een
"bezoek gebracht aan het Erasmushuis te Anderlecht. De filosofie
"van de grote 16de-eeuwse denker werd aan onze tijd getoetst.

" Een fragment uit een toneelwerk van Garnt Stuiveling bracht
"Erasmus levend op het scherm. Een der acteurs had bijzonder be-
"hoefte aan zijn tekst en sloeg er lange tijd geen oog van af!
"Acteurs die zo voor het scherm durven verschijnen, zijn de naam
"van acteur niet waardig! (Nota van Red.Gazet van Antwerpen).

" Kortom: de samenstellers van dit aan de TV-directie opge-
"drongen programma blijken het TV-medium te beheersen. Ze gaan
"voorzichtig en verstandig te werk, hun vorm is modern, hun
"stijl direct en ze vertrekken van een actueel feit (volgende uit-
"zending: Spoeznik). Om al deze redenen is deze reeks des te ge-
"vaarlijker. De stap van "humanistisch" naar "anti-christelijk" is
"gemakkelijk gezet. Langzaamaan en systematisch wil men de vrijzin-
"nig-humanistische levenshouding in ons Vlaamse volk doen insij-
"pelen. We dienen ons hiertegen te pantsen. Voor zulke half-
"uurtjes wordt ons TV-scherf gewoon gedooft. Ook het Protestant-
"se programma van volgende dinsdag biedt ons een ideale gelegen-
"heid tot besparen van onze lampen. Maar ondertussen "mogen" wij
"ons 840 fr. gereed houden...

Video.

"Nota van de Redactie "Het Vrije Woord" :

" Ten tijde van Erasmus werden "gevaarlijke" boeken verbrand
"en de ketters, die ze geschreven hadden, erbij. In het christe-
"lijke Vlaanderen van vandaag moet men voor gevaarlijke program-
"ma's het T.V.-scherm doven en ogen en oren sluiten.

" Dat heel veel mensen dat niet doen, blijkt uit de honderden
"brieven, die na de eerste Humanistische T.V.-uitzending bij het
"N.I.R. en bij de redactie van "Het Vrije Woord" zijn toegestroomd.
"Felicities met de vleet!

" Velen oordelen, dat de volgens Video "sterk links overhellen-
"de beheerraad van het N.I.R." zeer toegeeflijk is voor het katho-
"lieke volksdeel. Een lezer uit Sint-Truiden schrijft ons :

"Mijnheer,

" Ik schrijf U om mijn genoegen uit te drukken, dat ik voelde
"bij het lezen van het laatstverschenen "Vrije Woord", waarin
"aangekondigd werd dat we voortaan alle veertien dagen het
"Vrije Woord" zullen toegestuurd krijgen.

" Ik ben zeer sterk geïnteresseerd voor de artikels in "Het
"Vrije Woord". Terloops wens ik hier nog iets te zeggen alhoe-
"wel ik denk dat het overbodig is. Ik vind het namelijk een on-
"rechtvaardigheid dat we slechts om de twee weken een uitzen-
"ding krijgen, terwijl de katholieken alle dagen een vertrouwde
"toon kunnen horen tijdens de uitzendingen van het N.I.R.. Ieder-
"een weet dat, en toch verandert er maar niets...

" Hoogachtend...

E n g e l a n d.

Ook in Engeland is een gesprek gaande over de Humanistische uitzendingen voor radio en televisie. The British Ethical Union heeft een memorandum aan de B.B.C. doen toekomen, waarin het twijfelachtig beleid van de B.B.C. ten aanzien van de Humanistische uitzendingen en de anti-humanistische vooroordelen van enkele vooraanstaande figuren van de B.B.C. wordt gelaakt en waarin wordt verzocht een speciale commissie van advies en een functionaris voor dit gebied aan te wijzen, teneinde te kunnen onderhandelen over de wijze waarop de humanistische visie voor radio en televisie tot uiting kan komen.

De eerste ondertekenaar van het memorandum is Lord Russell. Met erkentelijkheid maakt het memorandum melding van het feit dat in de "T.V. Brains Trust" meermalen vooraanstaande humanisten meewerken en de gelegenheid krijgen de humanistische opvattingen naar voren te brengen.

J a p a n.

Voor ons ligt "The Japanese Humanist", een keurig gedrukt blad van de Japanse Humanistische Vereniging te Tokio. Dit blad, waarvan de inhoud geheel in het Japans is gesteld, heeft gelukkig een Engelse kop, zodat wij U kunnen vertellen hoe de inhoudsopgave luidt.

Wij nemen de Engelse inhoudsopgave voor U over:

On Tagore
Mr. K. from Russia (11)
On Simone Weil
Stefan Zweig, "Montaigne"
Reports.

Shizuka Yamamuro.
Satoru Oyama.
Susumu Hasegawa.
translated by Nobuo Lizuka.

=====

VAN ALLE KANTEN.

Raadsverslagen enz.

"Een verlegenheidsoplossing voor de subsidiëring van kerkebouw".

Deze kop plaatste De Nieuwe Rotterdamse Courant van 21 januari 1958 boven het raadsverslag, waarin vermeld werd, dat de Rotterdamse Gemeenteraad een motie-Loeff heeft aangenomen waarin B. en W. worden uitgenodigd een commissie ad hoc aan te wijzen die de kwestie van de subsidiëring van de kerkebouw zal onderzoeken en een rapport zal uitbrengen.

Het debat had plaats gehad naar aanleiding van een nota van B. en W. over de subsidiëring van de kerkebouw.

De burgemeester is, naar bekend, verantwoordelijk voor de samenstelling van de nota. In de rede, welke de burgemeester over dit onderwerp hield, stelde hij, volgens de N.R.Ct. nog, dat in een eventuele verordening over deze kwestie in beginsel zou moeten vaststaan, dat de niet kerkelijke organisaties, die op geestelijke grondslag staan, op gelijke wijze zullen moeten worden behandeld als de kerken.

De Heer Wilschut (a.r.) had onoverkomelijke bezwaren tegen het opnemen in één verband van kerken en z.g.n. bezinningsgebouwen.

-o-

De Drachtener Courant van 31 december 1957 geeft een raadsverslag over het besluit tot subsidiëring van het godsdienstonderwijs op de openbare lagere scholen. Wij laten dit verslag hieronder volgen:

"Godsdienstonderwijs.

" Het voorstel om in het vervolg het godsdienstonderwijs op "de openbare lagere scholen in Smallingerland te subsidiëren "met f.0.50 per leerling per jaar vond algemene instemming. Ook "bij de fractie van de Partij van de Arbeid, naar Mevrouw De Roo "nadrukkelijk verklaarde. Het godsdienstonderwijs vormt immers een "integrerend deel van onderwijs en opvoeding.

" Wij zouden, zo vervolgde spreekster, geen aanleiding zien tot "het plaatsen van een kanttekening op dit in zeker opzicht histo- "risch moment, ware het niet dat een niet onbeduidend deel van "ons volk, georganiseerd of niet-georganiseerd, geestelijk leven "niet identiek stelt aan godsdienstig leven. Deze stroming nu "heeft in de bestaande l.o.-wet niet de kans gekregen deel te heb- "ben aan de geestelijke vorming van de lagere-school-jeugd. Uiter- "aard beschikt het gemeentebestuur niet over de mogelijkheden daar- "in verandering te brengen. Maar het is ook bekend, dat op rijks- "niveau op verschillend terrein, o.a. dat der reclassering en der "geestelijke verzorging in de DUW-kampen deze gelijkberechtiging wel "een feit is geworden. Inzake de onderwijssector is het gesprek over "deze gelijkberechtiging nog gaande. Mocht te eniger tijd ook hierin "een verandering ten gunste bewerkstelligd worden en de rechten van "geestelijke niet-godsdienstige stromingen ook hier aan de orde ko- "men, dan vertrouwde Mevr. De Roo dat de gemeenteraad van Smalling- "erland de volle consequenties van het thans genomen besluit zou willen dragen.

" De Heer Brandsma (c.h.) was van mening dat de raad zich moeilijk "kan vastleggen op dit punt en de Heer Sloothaak (c.h.) stond op

"hetzelfde standpunt. Dat ik nu voorstem impliceert niet dat ik
 "een volgende maal op welke wijze dan ook gebonden ben, zei hij. De
 "Heer Kok (a.r.) was het daar ook mee eens. Als er iemand op grond
 "van bepaalde rechten t.z.t. iets te reclameren heeft, zal geen
 "raad er aan denken tegen te stemmen, meende hij. Maar overigens is
 "hier niets anders aan de orde dan het voorstel in kwestie.
 "De burgemeester gaf als zijn mening te kennen dat aan het thans
 "genomen besluit geen beslissing voor de toekomst valt te koppelen.
 "Daarvoor moet uiteraard ook eerst een wetswijziging haar beslag krij-
 "gen. Ook voor het college zou het moeilijk zijn, nu reeds toezegging
 "te doen - wie weet hoe de samenstelling daarvan t.z.t. er uit ziet?
 "Z.i. heeft Mevr. De Roo echter niet anders bedoeld dan het uitspre-
 "ken van de hoop dat te eniger tijd de gemeenteraad de door haar ver-
 "langde gelijkberechtiging door een wetswijziging mogelijk gemaakt,
 "welwillend zal bekijken.
 "Mevrouw De Roo: Dat hebt U goed begrepen, meneer de voorzitter.
 "Burgemeester Thalen: En U hebt het ook goed begrepen, Mevrouw
 "De Roo?

-0-

Niet-humanisten over het humanisme.

Ds. Kalf heeft zijn bekende lezing over "Het Humanisme, de vijand op pantoffels" gehouden voor de afdeling Arnhem van de Ned.Christen Vrouwenbond.

Het Arnhems Dagblad gaf hiervan het volgende verslag:

" In een overvolle ledenvergadering van de afdeling Arnhem van de
 "Nederlandse Christen Vrouwenbond hield Ds. H.S.J. Kalf uit Benne-
 "broek een rede over het onderwerp: "De vijand op pantoffels". Spr.
 "betoogde dat geestelijke gevaren ons volk bedreigen. Als een van
 "de grootste geestelijke gevaren van deze tijd noemde hij het humanis-
 "me, dat spreker kenschetste als de god van deze eeuw, die na de
 "laatste wereldoorlog niet alleen in de steden onder de intellectu-
 "elen, maar ook in de dorpen een steeds groter wordende aanhang ver-
 "werft: een feit waarvoor de kerken blind schijnen te zijn. De humanist
 "heeft de beschaafde, ontwikkelde, humane mens zelf tot ideaal ge-
 "steld. Op algemeen terrein komt de humanist prachtig naar voren en
 "geeft daarin de christen een les, maar de humanist leeft in onver-
 "schilligheid voor God. Hij erkent niets wat de mens te boven gaat.
 "Het hedendaagse humanisme ontleent de leidraad van zijn organisatie
 "aan de kerk. Het heeft een kern van geestelijke leiders en vrijgestel-
 "de geestelijke verzorgers, die tot taak hebben huisbezoek te doen en
 "zieken op te zoeken, waarbij zij dan de nadruk leggen op de adeldom
 "van de mens, en het besef trachten wakker te houden, dat de mens
 "onder alle omstandigheden van adel blijft. Waar de humanist dat kan,
 "aldus spreker, daar gaat hij alles wat christelijk is belachelijk ma-
 "ken. Vooral het terrein van het openbare onderwijs moet gezien wor-
 "den als de invalspoort van het humanisme. Op het laatste humanisten-
 "congres poneerde Dr. Brandt Corstius de stelling, dat de kerken
 "proberen het openbaar onderwijs te kerstenen; daarom werden de huma-
 "nisten opgewekt zich daartegen te verzetten. De humanist komt voor-
 "al daar waar de menselijke wetenschap geen rekening wil houden met
 "wat God in Zijn Woord openbaarde.

" Alleen de menselijke waarden zijn voor hem belangrijk. Als humanist
 "mag men wel blijven geloven, maar alleen het humanisme kent de een-

"heid van aller mensen broederschap, die de christenen nooit zullen bereiken, zo redeneert de humanist. Is het communisme de vijand op klompen, het humanisme de vijand op pantoffels; men hoort hem niet. Zijn eerste overwinning behaalde hij door zijn prediking van verdraagzaamheid en respect voor de overtuiging van de ander, maar heeft er ooit een profeet in Israël verdraagzaamheid gepredikt waar het ging om de verdediging van de eer van God?

" De humanist predikt mensenliefde, maar hij is er niet de auteur van, "Mensenliefde" klinkt in de mond van de christen en humanist volkomen gelijk, maar bij de christen vindt zij haar oorsprong in God, bij de humanist in de mens. Wanneer de mens zelf gaat uitmaken wat goed of kwaad is, dan komt onvermijdelijk de climax: dat de mens gaat zitten op de troon van God. In feite is het humanisme net zo oud als er gevallen mensen zijn

" Spreker gaf een historisch overzicht van het ontstaan en de opbloei van het humanisme tijdens de Renaissance, zijn bestrijding door de Hervormers en kwam weer terug bij het humanisme van deze tijd. Wel strijdt de humanist tegen de verwording van de mens, tegen corruptie, alcoholisme, militarisme enz. doch hij ziet het kwaad niet als de zonde waarvan de spits is gericht tegen God. Hij wil de moraal en de zedelijkheid los zien van God. Hij streeft naar een democratische, gelukkige mensheid, maar het doel van die mensheid: de verheerlijking van God, valt weg. De humanist moet zonder God leven, en daarom is er geen compromis mogelijk tussen humanisme en christendom. Want de kerk laat ons niet horen het humanum, maar het divinum: Gij nu zijt mensen, maar Ik ben Uw God, aldus Ds. Kalf."

-0-

Voor "Geloof en Wetenschap" te Haarlem hield Prof. Tellegen, hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Eindhoven een lezing over "Verdraagzaamheid en Godontkennend Humanisme".

Wij geven hieronder het verslag van de Nieuwe Haarlemse Courant van 15 februari 1958:

" Voor de leden van "Geloof en Wetenschap" heeft Prof. Dr. Ir. F. Ph. A. Tellegen, hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Eindhoven, gisteravond een indringend betoog gehouden over "Verdraagzaamheid en Godontkennend Humanisme", waarbij hij zijn onderwerp begrensd tot de verdraagzaamheid in het publieke maatschappelijke leven voor zover r.k. christenen en Godontkennende humanisten elkaar daar ontmoeten in hun uiteenlopende levensovertuiging. Zijn hoofdbedoeling was de mogelijkheden na te gaan van open ontmoetingen in de wereld van heden, zodanig dat het christelijk getuigenis daarin aanwezig kan zijn.

" Reflexie daarop leidt tot bezinning op de gestaltegeving van ons getuige-zijn, welke gestaltegeving de juiste richting ontvangt door onze voortdurende zorg, dat de ander in ons niet alleen onszelf maar God kan ontmoeten. Verdraagzaamheid is geen abstract probleem, dat met de maat der waarheid exact meetbaar is, maar een voor iedere gelovige centrale levenskwestie, welke aan de orde is, waar overtuigingen botsen en de verdraagzame bewust en zedelijk verantwoord geen gebruik maakt van de eventuele macht om zijn eigen overtuiging te doen zegeviereren. Voor de katholiek rust de verdraagzaamheid als een positieve plicht op de tweezijdigheid van zijn katholiek zijn: de getrouwheid aan de Heer in de beleving der Boodschap enerzijds en de getrouwheid aan de Heer in zoverre de Boodschap bestemd is voor allen anderzijds.

" Spreker bepaalde het Godontkennend humanisme als de levensbe-
"schouwing, die het geloof in een persoonlijke God ziet als een be-
"lemmering van het waarachtig menselijke, maar hij stelde nadrukkelijk
"daarbij, dat deze levensbeschouwing (niet te identificeren met het
"geïstitutionaliseerde Humanistisch Verbond) de mens niet verlaagt
"tot een louter biologisch wezen doch wel degelijk geestelijke en ze-
"delijke, volstreekte normen kent.

"De organisaties.

" De verdraagzaamheid van de gelovige en die van de Godontkennende
"humanist vallen niet samen maar zijn evenmin volstrekt verschillend.
"In de huidige cultuursituatie vinden beiden, gelovige en humanist,
"elkaar in de zorg om behoud van de menselijke waarden tegenover een
"(niet met geloofsafval te vereenzelvigen) nihilisme. Alleen is hun
"beider perspectief verschillend.

" De verschijning van het Godontkennend humanisme dient bij de gelo-
"vige te leiden tot zelfbezinning op de vraag of de gezamenlijke ge-
"loofsbeleving werkelijk opvoedt tot de in deze cultuursituatie aan
"de orde zijnde zelfstandigheid en vrijheid. Beleven wij de r.k. "eigen
"organisaties" voldoende vanuit onze opdracht tot getuigenis door
"openheid jegens de ander? De vraag is niet of er wel r.k. organisa-
"ties moeten zijn, maar op welke wijze wij daarin moeten zijn.

" Spreker merkte op, dat de door hem gestelde vragen niet in tegen-
"stelling zijn tot het Mandement; zij worden er echter niet expliciet
"in behandeld. Het Mandement zegt vooral twee dingen: dat niet van
"de afschaffing der overgeleverde vormen nieuwe kunnen worden ver-
"wacht en dat bijzondere aandacht voor de persoonsvorming de eigen-
"tijdse opdracht is van de organisaties.

" Van de gelegenheid tot het stellen van vragen maakte de voor-
"zitter van de Haarlemse afdeling van het Humanistisch Verbond ge-
"bruik tot het uitdrukken van waardering voor sprekers verheven be-
"grip van verdraagzaamheid en diens attendering op de solidariteit
"met betrekking tot de bestrijding van het nihilisme - zij het, zoals
"de spreker in een kort wederwoord herhaalde, met verschillend pers-
"pectief.

-o-

Dr. A.v.d.Wey O.Carm. schreef in "De Tijd" van 19 februari 1958 een ar-
tikel over "Nieuw licht op de verhouding natuur-genade", waarvan wij hier-
onder de eerste helft laten volgen:

" Soms constateert men bij heidenen en humanisten meer waarachtig-
"heid, levensernst, zedelijke bekommernis, rechtvaardigheidsbesef
"en mededogen dan bij menig christelijk-kerkelijke. Het lijkt wel, zo
"denken vele christenen, of deze mensen zonder christelijk geloof en
"buiten de genade en het bovennatuurlijke om nog meer van het leven
"terecht brengen dan menig christen met geloof en genademiddelen
"van Christus en Zijn Kerk. Dit verschijnsel van geestelijk-zedelijke
"superioriteit van menig heiden en humanist tegenover vele kerkelijk-
"christenen brengt sommige gelovigen in verwarring.

" Wij geloven echter, dat deze gelovigen een zeer ernstige denkfout
"maken, veroorzaakt weliswaar door hun theologisch verengd inzicht.
"Dit enge inzicht kregen zij mee van de heersende officiële oude theo-
"logie. Algemeen immers werd zelfs ons vroeger nog geleerd: Het zede-
"lijk-goede van heidenen en humanisten is van louter natuurlijk gehalte

"en waarde. Zij staan immers niet in de genade en in de bovennatuurlijke ordening. Dus kunnen zij eigenlijk geen bovennatuurlijke handelingen verrichten en zijn hun zedelijke daden zonder betekenis voor het bovennatuurlijk heil.

" Wel bestond er toen voor ons ook de leer van het "doopsel van "begeerte", maar dat werd hoofdzakelijk ter sprake gebracht bij eventueel sterven van deze mensen. Ze maakten dan tenminste nog een kans om in de hemel te komen. Men doorzag zelden of nooit de consequentie van deze leer, want dan was er iets geheel anders, scholiers en rijkers te voorschijn gesprongen. Immers heidenen en humanisten kunnen reeds bij rijping van hun zedelijke persoonlijkheid het doopsel van begeerte deelachtig worden. Zonder genade echter ontvangt men deze doop niet. Met dit doopsel van begeerte staan die personen reeds in de bovennatuurlijke orde en leven, al mogen zij nog niet deelnemen aan de sacramenten. Hun zedelijk handelen kan men beschouwen als dan reeds genadevol en bovennatuurlijk noemen. Zelfs zonder dit begeertedoopsel ontvangen ze incidentele genadebijstand in hun zedelijk leven.

" Wanneer men dit alles aanvaardt, dan krijgt ons probleem van voorbijkomende zedelijke superioriteit van sommige heidenen en humanisten boven vele kerkelijk-christenen een geheel ander aanzien. Men kan zelfs zeggen: Dan verdwijnt het!

" Bovendien volgt er nog iets anders uit het voorafgaande. Wanneer immers bovenstaande theologische visie juist is, dan kan ze een magnifiek middel worden om onze zienswijze en houding tegenover vele heidenen en humanisten te herzien.

-0-

Een forumgesprek van het Nederlands Gesprek Centrum.

Over het laatste forumgesprek van het Ned. Gesprek Centrum vermelden wij reeds iets onder het Humanistisch Nieuws van dit nummer. "De Tijd" van 10 februari 1958 gaf een verslag van dit gesprek en schreef, alvorens de verschillende standpunten te releveren, het volgende :

" Tijdens het afgelopen weekeind heeft het Nederlands Gesprek Centrum op de Pietersberg te Oosterbeek zijn 23ste conferentie gehouden. Het thema luidde: "Godsbeeld en modern levensbesef". De studiecommissie, bestaande uit Prof. Dr. J.H. Bavinck, Prof. Dr. J. Lindeboom en Dr. J.P. van Praag, resp. vertegenwoordigend de reformatorische, de katholieke en de humanistische levensbeschouwing, had uit praktische overwegingen het gespreksthema tot de volgende vragen beperkt: Wat denkt U van de stelling dat 1. God in onze tijd op veel intensievere wijze afwezig is dan vroeger; 2. het Godsbeeld niets anders is dan een projectie van innerlijke grootheden en 3. dat het besef van betrokkenheid op God aan de zuiverheid van de zedelijke beslissing afdoet. Zoals te doen gebruikelijk gaven de drie inleiders eerst hun visie op de gestelde vragen, waarna een bespreking-insecties volgde, waaraan alle aanwezigen deelnamen. Het resultaat hiervan werd de volgende dag door de inleiders becommentarieerd.

" Ondanks het vele goede dat hier is gezegd, kunnen wij deze bijeenkomst toch niet bevredigend noemen. Daarvoor was de behandeling te fragmentarisch, te weinig synthetisch. In feite ging elke spreker uit van zijn eigen levensbeschouwing, die als zodanig buiten de

"discussie viel. Dit moge dan al de rechtmatige opzet van de conferentie zijn geweest, het onvermijdelijk gevolg ervan was, dat men over het algemeen niet verder kwam dan te getuigen van zijn persoonlijke opvatting. In de sectievergaderingen bleek dit door sommigen terecht dermate als een bezwaar te worden gevoeld, dat men daardoor ronduit aan de waarde van deze bijeenkomst twijfelde."

-0-

De Vrijdenker in gesprek met Humanistische bladen.

De Vrijdenker van 1 februari 1958 haalt met instemming aan het artikel van de Heer H. Herbers, opgenomen in de rubriek "Ik denk er zo over" van "Mens en Wereld" van 17 januari 1958. Het artikel was getiteld "De Humanist en zijn Vaderland". De Vrijdenker beveelt dit artikel bij zijn lezers ter overdenking aan.

-0-

Onder de titel "De balk en de splinter" gaat De Vrijdenker van 22 februari 1958 in op twee artikelen van humanistische zijde. Eerst haalt De Vrijdenker aan het artikel van de Humanistische Bondsvoorzitter Dr. J.P. van Praag, uit "Mens en Wereld" van 18 januari j.l. over het geschrijf van Pater Remmerswaal in Actie-Radius. De Vrijdenker is het met Dr. van Praag eens. Maar De Vrijdenker meent te moeten constateren dat de humanisten zich soms aan hetzelfde euvel schuldig maken als Pater Remmerswaal. De Vrijdenker gaat daartoe diep in op een artikel van de Heer D.J. de Boer in het januari-nummer van "De Libertijn", het blad van de Humanistische Jongeren Gemeenschap.

Het artikel in De Vrijdenker is te lang om in zijn geheel hier over te nemen. Het laatste stuk daarvan citeren wij hier:

" Mag ik nog één citaat uit zijn artikel (dat is het artikel van "De Boer, red.) geven, om de stemming ervan aan te duiden?

" "Van kerkelijke zijde wordt de hand door ruimdenkende geesten "uitgestoken naar de humanisten (niet die der - sic., J.G.R. - Dageraad) met de bedoeling door een open en eerlijk gesprek elkaars "overtuiging beter te waarderen en te begrijpen. Ik wijs op de - met "succes - gehouden conferentie in "De Drakenburgh" bij Hilversum. "Voor het humanistisch volksdeel was Mr. J. In 't Veld aanwezig "(Vet gedrukte van mij, J.G.R.). Zou nu het H.V. of de H.J.G. zich op "het mijns inziens verouderde Dageraadsstandpunt stellen (Vet gedr. "als voren) dan zou men even conservatief zijn als zij, die het humanisme verwijten stenen voor brood te geven."

" Ik vraag mij bij het lezen van deze regels af, waar de verkeerde "houding van De Dageraad ligt, als de "uitgestoken hand" niet voor "hem bestemd is. Mag ik ten overvloede nog herinneren aan het "uitvoering" "gesprek" tussen Dr. Noordenbos, onze voorzitter en de rooms-katholieke Dr. E. Brongersma, dat in druk is vastgelegd in het boekje "Rooms gevaar of Katholiek recht". Ik zou De Boer willen aanraden, dit boekje eens ernstig te bestuderen, eer hij weer over het "verouderde Dageraadsstandpunt" zeurt. Er zou geen aanleiding zijn, zo "uitvoerig op dit geschrijf van een willekeurige H.J.G.-er, die het "ontbreekt aan het elementairste begrip van het onderwerp, waarover "hij schrijft, als zijn houding niet symptomatisch was voor een bepaalde stroming in het Humanistisch Verbond, die zich sterk voelt aangetrokken tot een "religieus beleven", zozeer, dat de aanhangers er-

"van, om hun mening te motiveren, van de meer rationalistische "stroming (die overigens ook in het H.V. vertegenwoordigd is) een "minstens even scheve voorstelling geeft als de "gelovigen" dat "doen.

" Ik vraag nu op mijn beurt: moeten we ons dit laten welgevalen? "Moeten de rationalistisch denkenden zich altijd door deze "religieus- "voelenden" hun beeld, in een lachspiegel gezien, laten voorhouden? "Natuurlijk niet. En daarom is er aanleiding, telkens als zich reli- "gieus noemende humanisten zo'n lachspiegel hanteren, er protest te- "gen aan te tekenen. Ik zou tevens de niet-religieuze, rationalis- "tische humanisten willen aansporen, aansluiting te zoeken bij "De "Vrije Gedachte" als de organisatie, die hun denkbeelden verdedigt. "Zij behoeven, dat doende, niet eens eventueel het H.V. vaarwel te "zeggen, integendeel, er is alles voor te zeggen, deze organisatie "niet aan de religieus-voelenden over te laten, maar er een rem te "vormen tegen het streven van deze laatsten, zich tegenover de ker- "ken al te toeschietelijk te tonen. En dat doen zij, als zij, zoals de "schrijver van het artikel in D e L i b e r t i j n, gaan beweren dat "het rationalisme een te klein terrein omvat om voor de christelijke "kerk in de plaats te treden". En ook als deze H.J.G.-er in zijn jeug- "dig enthousiasme meent dat hij met roomsen en protestanten samen moet "gaan zoeken "naar de waarheid omtrent ons bestaan". Denkt hij dat "hij de eerste is, die zoiets verzint? Ik wil hier - dit stuk is toch "al te lang - niet uitvoerig op ingaan, maar er slechts op wijzen dat "zo'n"gesprek" tussen "zoekers" langs zo verschillende wegen, in de "praktijk slechts neerkomt op het aanhoren van elkanders overtuiging, "zonder elkander werkelijk nader te komen of te begrijpen. Dat is reeds "herhaaldelijk geconstateerd en de discussie Noordenbos - Brongersma is er het doorlopende bewijs van. Nog afgezien daarvan dat zo'n ge- "sprek van orthodox-protestantse en vooral van rooms-katholieke zijde "nnoit gevoerd wordt door mensen die werkelijk representatief zijn voor "hun geloofsovertuiging. Indien het mogelijk was tussen zulke tegen- "strijdige opvattingen tot overeenstemming te komen, dan zou deze reeds "lang bereikt zijn."

=====